

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-612464-VI/09/VP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 20 kwietnia 2009 r.

Szanowny Pan
Andrzej Czuma
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję, iż do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływa wiele skarg dotyczących opodatkowania wynagrodzenia syndyków podatkiem od towarów i usług. Według zapatrywania dominującego w doktrynie, syndyk jest wyznaczonym przez sąd organem postępowania upadłościowego, a więc organem publicznym. Jak się powszechnie uznaje, wynagrodzenie syndyka nie jest wynagrodzeniem za pracę ani należnością cywilnoprawną; jest wynagrodzeniem o charakterze procesowym, przyznawanym przez sąd stosownie do zakresu i trudności czynności wykonywanych przez syndyka (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 141/07).

Zgodnie z w/w uchwałą, nie ma przepisu stanowiącego wprost, że wynagrodzenie syndyka podlega podatkowi od towarów i usług (dalej: "podatek VAT"). Opodatkowanie wynagrodzenia syndyka tym podatkiem wynika z przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm. - dalej: "ustawa VAT"), według bowiem art. 5 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, opodatkowaniu podatkiem VAT podlega m.in. odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju. Przez świadczenie usług, o którym mowa w tym przepisie, rozumie się - stosownie do art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy VAT - każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów w rozumieniu art. 7, w tym również świadczenie usług zgodnie z nakazem organu władzy publicznej lub podmiotu działającego w jego imieniu lub nakazem wynikającym z mocy prawa. Syndyk jest, według art. 15 ust. 1 i 2 ustawy VAT, podatnikiem podatku VAT jako osoba fizyczna wykonująca samodzielnie działalność gospodarczą do której zalicza się m.in. wszelką działalność usługodawców, bez względu na rezultat takiej działalności.

Przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz.535 ze zm.) wyczerpująco określają zasady ustalenia wynagrodzenia syndyka i jego przyznawania przez sąd. Nie stanowią one jednak, że przy ustaleniu wynagrodzenia syndyka bierze się pod uwagę należny od tego wynagrodzenia podatek VAT ani że ustalone wynagrodzenie podlega podwyższeniu o ten podatek. Również żadnych norm w tym zakresie nie zawiera ani ustawa VAT i przepisy wydane na jej podstawie, ani inne przepisy. Do wynagrodzenia syndyka, ze względu na art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. Nr 97, poz. 1050 ze zm.), nie ma zastosowania art. 3 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, według którego w cenie, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż usługi podlega podatkowi VAT, uwzględnia się ten podatek.

Nie ma takiego przepisu jak § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) czy też § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), stanowiącego, że w sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata (radcę prawnego) ustanowionego z urzędu opłatę za czynności adwokata (radcy prawnego) z tytułu zastępstwa prawnego sąd podwyższa o stawkę podatku VAT przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku VAT, obowiązujących w dniu orzekania o tych opłatach.

Przyznanie syndykowi wynagrodzenia podlegającego opodatkowaniu podatkiem VAT bez uwzględnienia tego podatku jest niekorzystne dla syndyka; spełnienie przez syndyka obowiązku podatkowego powoduje, że przyznane mu przez sąd i wypłacone wynagrodzenie zostaje pomniejszone o podatek VAT. Z uwagi na to, iż sporny podatek VAT faktycznie i efektywnie pomniejsza przyznane syndykowi wynagrodzenie nie można zasadnie uznać, że jest on dla syndyka neutralny, tak jak wymaga tego zasada neutralności VAT. Sytuacja ta może jednakże ulec zmianie tylko w drodze zmiany obowiązującej w tym zakresie regulacji prawnej.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U z 2001 r. Nr 14 poz.147 ze zm.), uprzejmie proszę o przedstawienie stanowiska w tej sprawie, zwłaszcza w zakresie zmiany przepisów dotyczących wynagrodzeń syndyków, tak aby uwzględniały one również podatek od towarów i usług.

Z porażeniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich